

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 43 (4–2014)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2014

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подоляка А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук, Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демченко С. Ф., д-р юрид. наук, Джуль В. В., д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В., д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р юрид. наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид. наук, проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук, доцент, Недюха М. П., д-р філос. наук, проф., Подоляка А. М., д-р юрид. наук, проф., Темченко В. І., канд. юрид. наук, доцент, Христинченко Н. П., канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук, проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Сильнов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бучек А. О., д-р психол. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 29 жовтня 2014 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подоляка (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 43 (4–2014). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 248 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2014
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2014

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Юлдашев О. Х., Баганець В. О. Контроль за господарською діяльністю з боку прокуратури	68
Перегуда Є. В. Регулювання мовних аспектів політичної кризи	5	Щокін Р. Г. Особливості правового регулювання деяких майнових прав у сфері інтелектуальної власності	75
Блиствів Т. І., Колесник В. Т., Пригунов П. Я., Карпова К. В. Корупція у сфері державного управління як загроза національній безпеці України (політичний аспект)	11	Александров Ю. В. Вірус імунодефіциту людини і питання відповідальності за його розповсюдження	80
Гольцов А. Г. Неоімперський геополітичний проект “Руського світу”	25	Комаров В. А. Про соціальну справедливість у практиці правового регулювання трудових відносин в Україні	87
Самойленко О. П. Політика у людському вимірі: людиноцентристський аспект і гуманітарно-моральні засади	32	Миронова В. О. Деякі питання застосування домашнього арешту як запобіжного заходу за чинним Кримінальним процесуальним кодексом України	93
Білоусов В. М. Держава і громадянське суспільство: проблема взаємин задля стабільного розвитку соціуму	36	Бортник В. А. Генезис законодавства про кримінальну відповідальність за посягання на честь та гідність особи в період українського державотворення	98
Гаращук Є. В. Культура політичного протесту як елемент політичної культури.....	39	Лісовська Ю. П. Інтелектуалізація як протидія терористичній діяльності в системі інформаційної безпеки.....	105
Кравченко А. І. Трансформація політичних цінностей в процесі формування державності	46	Поліщук М. Г. Система судів США та можливість використання окремих її положень в діяльності судів України	110
Ляшенко Є. О. Геополітичні фактори міжнародної міграції населення на початку XXI сторіччя	50	ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	114
Салманов А. Гейдар Алієв як фундатор зовнішньополітичної стратегії Азербайджану	56	Захожай В. Б., Бурсов Р. В. Сучасні підходи щодо визначення технологічного рівня промислових підприємств	114
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	62		
Нікітін Ю. В. Основоположні засади спрямування спеціально-кримінологічної протидії злочинності	62		

Шконда В. В., Кальянов А. В. Термінологічний аналіз категорії “глобалізація”	122	Климчук С. А. Ідентифікація етапів розвитку підприємств альтернативної енергетики в Україні	184
Амбросенко О. П. Семантичний аналіз континууму поглядів на дефініцію “витрати”	129	Корецька О. В. Розвиток теорії конкуренції і сучасне розуміння конкурентоспроможності промислових підприємств	189
Dikarev O. I. “Silk Road” richthofen’s geoeconomical paradigm in China Eurasia resources diplomacy.....	133	Таранець В. О. Методологічні основи державного регулювання довгострокового соціального розвитку регіонів	196
Захожай К. В. Статистичне забезпечення управління боргом Державного бюджету України.....	140	Шестак М. Л. Управління інноваційними проектами як дієва форма поліпшення інвестиційного процесу в Україні	204
Карбовська Л. О. Методичні підходи до оцінки рівня збалансованості попиту і пропозиції на ринку праці фахівців з вищою освітою в зарубіжних країнах.....	148	ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	208
Козлова А. І., Климчук М. М. Ітерація інституційної детермінанти розвитку підприємств альтернативної енергетики.....	152	Найдьонов І. М. Ефективній навчальній діяльності — ефективне управління	208
Кубайчук О. О. Моделювання економічних залежностей в MS EXCEL за емпіричними даними з використанням покрокових алгоритмів.....	158	Домбровская О. Арт-терапія в комплексном методі психофізической реабілітації с участием дельфинов	215
Баєв В. В. Економічні передумови розвитку медичного туризму в Україні.....	163	Заверуха О. В. Проблема автономності у підлітковому віці в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників	219
Марченко С. М. Обґрунтування моделей ціноутворення на продукцію сільськогосподарського машинобудування залежно від взаємин між учасниками ринку.....	168	Любас Б. Концептуальні засади людиноцентричної політики в системі управління персоналом	227
Близнюк А. С., Толстенко О. В. Проблеми формування інституту соціального партнерства та соціально орієнтованої підприємницької діяльності в Україні.....	178	Р. Піарска Парадигмальні особливості конституювання інституту сім’ї в сучасних умовах функціонування соціумів: психологічний аспект.....	230
		К. Шафранская Нарушения развития речи и коммуникации у интеллектуальных инвалидов и конфликт с законом	233
		ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	241

**СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНТИНУУМУ ПОГЛЯДІВ
НА ДЕФІНІЦІЮ “ВИТРАТИ”**

Наукові праці МАУП, 2014, вип. 43(4), с. 129–132

Базисом ефективної господарсько-економічної діяльності підприємства в контексті його майбутнього розвитку є правильно визначені вектори управління витратами, що потребує структуризації континууму поглядів учених на дефініцію “витрати” та ідентифікації основних її елементів.

У сучасних формаціях здійснення господарсько-економічної діяльності витрати є доміантним чинником і одним з базисних детермінант формування прибутку, що актуалізує зосередження уваги керівництва підприємства на реалізації дієвої системи управління ними. Моніторинг витрат допомагає з'ясувати ефективність використання та провести оптимізаційні заходи щодо їх мінімізації, оцінити показники роботи підприємства, імплементувати прогностичні процедури визначення рівня прибутковості і рентабельності.

Дослідження дефініції “витрати” має не лише теоретичний, а й прикладний характер, адже ідентифікація їх природи та особливостей надалі дасть можливість здійснювати процес управління ними, що нині є пріоритетним. Виходячи з цього, необхідним є розуміння економічної природи та квінтесенції витрат виробничо-економічної системи, яке неможливе без вивчення поглядів учених.

Проблематику визначення сутності дефініції “витрати” досліджували ряд зарубіжних та вітчизняних учених, серед яких О. Байдик, Ф. Бутинець, Л. Гіляровська, В. Горфінкель, М. Грещак, Н. Задорожна, Г. Козаченко, О. Коцюба, Ю. Погорелов, Г. Макухін, К. Макконелл, В. Нагайчук, В. Савчук, Ч. Хорнгрэн, Дж. Фостер та ін.

Віддаючи належне науковим доробкам зазначених учених, вважаємо необхідним,

виходячи з розгляду численних публікацій з проблематики визначення сутності витрат крізь призму семантичного аналізу континууму поглядів до сутнісного розуміння, здійснити спробу ідентифікації доміантних елементів запропонованої дефініції.

Доцільність проведення такого дослідження полягає в ідентифікації ознак поняття “витрати”, що дасть можливість розробити ефективні управлінські та оптимізаційні заходи для забезпечення прибутковості виробничо-економічної системи, адже прибуток — це основна мета підприємницької діяльності; індикатор його ефективності; основне джерело формування ресурсів; доміантний вектор зростання ринкової вартості підприємства; базис інноваційного розвитку виробничо-економічної системи, держави.

На основі розгляду континууму поглядів провідних учених здійснимо семантичний аналіз дефініції “витрати”, визначимо структурність та основні вектори управління ними.

Витрати — це базисна економічна категорія, проблематика квінтесенції якої досліджувалась ще на початку зародження економічної думки. Розуміння витрат не залишалось сталим на кожному етапі розвитку економічної науки, а трансформувалось із загальним розвитком економічної теорії та теоретико-прикладних аспектів управління ними.

Витрати — категорія економічна, їх виникнення і розвиток вивчають у ретроспективі.

Витрати виникли з появою товарного виробництва і товарного обігу [1]. Тому розкриття сутності витрат у різні часи пов'язують із типом економіки, економічним устроєм, формою власності на засоби виробництва, функціями торгівлі як галузі економіки, а також становленням і розвитком економічної думки.

Відповідно до законодавства України під витратами розуміють “зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу” [7]. Оцінювання та контроль виробничої діяльності підприємства тісно пов'язані з аналізом витрат на виробництво продукції, робіт, послуг як загалом, так і за окремими видами. Згідно з основними положеннями про склад витрат на виробництво “собівартість продукції (робіт, послуг) підприємства формується з витрат, пов'язаних з використанням у процесі виробництва природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво” [1]. Там само: “витрати виробництва — це сукупність витрат живої праці та праці, уречевленої в засобах виробництва, на всіх стадіях створення продукції” [1].

Як зазначають Кемпбелл Р. Макконел і Стенлі Л. Брю [9], розуміння витрат економістами ґрунтується на факті обмеженості ресурсів та можливості їх альтернативного використання. Використання ресурсів для виробництва певного товару означає неможливість виробництва з них іншого альтернативного товару. Витрати в економіці безпосередньо пов'язані з відмовою від виробництва альтернативних товарів чи послуг. На думку вчених [8], “витрати — це вартісний вираз обміну та трансформації ресурсів підприємства”.

Для комплексного дослідження континууму поглядів для визначення дефініції “витрати” за основу візьмемо методику семантичного аналізу (табл. 1) К. Безгіна [2]. Визначаємо домінуючі елементи інтерпретацій дефініції “витрати” різними авторами:

1. Основний показник діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень.
2. Окремий об'єкт управління, обліку й аналізу.
3. Ресурси для отримання результату.
4. Вартість усіх використовуваних ресурсів.
5. Витрати на придбання основних факторів виробництва.

Таблиця 1

Семантичний аналіз континууму поглядів на дефініцію “витрати”*

№ п/п	Автор	Ключові характеристики (+/-)**							Питома вага, %	
		1	2	3	4	5	6	7	“+”	“-”
1	О. Байдик	+	+	-	+	+	+	+	85,71	14,29
2	Ф. Бутинець	+	-	+	-	-	-	-	28,57	71,43
3	Л. Гіляровська	-	-	-	-	+	+	-	28,57	71,43
4	В. Горфінкель, В. Швандар	+	+	+	+	-	+	-	71,42	28,58
5	М. Грещак, О. Коцюба	+	+	-	-	-	+	-	42,85	57,15
6	Н. Задорожна	+	-	-	+		+	-	42,85	57,15
7	Г. Козаченко, Ю. Погорєлов, Г. Макухін	+	+	-	-	+	-	-	42,85	57,15
8	К. Макконелл	+	-	+	-	-	+	-	42,85	57,15
9	В. Нагайчук	+	+	-	+	+	-	-	57,14	42,86
10	В. Савчук	-	-	-	-	-	-	+	14,28	85,72
11	Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер	+	+	-	+	-	+	-	57,14	42,86

* Розраховано автором на основі джерел [1–12];

** “+/-” — наявність / відсутність запропонованих елементів, визначених авторами

Домінантні елементи дефініції “витрати”*

№ 1	Домінантні елементи дефініції	“+”, %
1.	Основний показник діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень	82,8
2.	Окремий об’єкт управління, обліку й аналізу	64,6
3.	Ресурси для отримання результату	27,3
4.	Вартість усіх використовуваних ресурсів	45,5
5.	Витрати на придбання основних факторів виробництва	36,4
6.	Обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для досягнення певної мети	63,6
7.	Зменшення економічних вигід у результаті вибуття грошових засобів іншого майна і (або) виникнення зобов’язань, що призводять до зменшення капіталу	18,2

* Розраховано автором на основі [2]

6. Обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для досягнення певної мети.

7. Зменшення економічних вигід у результаті вибуття грошових засобів іншого майна і (або) виникнення зобов’язань, що призводять до зменшення капіталу.

Результати аналізу домінантних елементів подано в табл. 2.

Проведений моніторинг складових елементів поняття “витрати” за допомогою семантичного аналізу дав змогу ідентифікувати домінантні компоненти, імплементація яких дасть можливість сформулювати кращі підходи щодо розуміння їх сутності, розробити систему управління, впровадити оптимізаційні заходи щодо формування витрат, у результаті чого активізувати діяльність виробничо-економічної системи.

Результати семантичного аналізу дали підстави провести градацію між основними елементами та ідентифікувати принципові аспекти дефініції “витрати”, які є системоутворюючими в розумінні її сутності. Отже, витрати є основним показником діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень (82,8 %), адже в господарсько-економічній діяльності підприємства виникають численні витрати різних видів, управління якими дає можливість забезпечувати адекватне реагування на їх зміни. В реаліях сьогодення, для здійснення оптимізаційних заходів щодо витрат у контексті їх складу, структур-

ності, передумов виникнення, використання резервів економії витрат, підприємства повинні реалізувати політику системи управління витратами.

Висновки. Базисом ефективної господарсько-економічної діяльності підприємства в контексті його майбутнього розвитку є правильно визначені вектори управління витратами, що є теоретичною детермінантою імплементації системи управління витратами в структурно-логічній побудові системно-організаційної діяльності підприємства.

Систематизація та узагальнення дискурсів зарубіжної і вітчизняної думки континууму поглядів учених дефініції “витрати”, враховуючи результати проведеного семантичного аналізу, дало можливість запропонувати авторське визначення поняття. Витрати — це показник, що відображає паритет сукупності використаних ресурсів підприємства та результативність досягнення поставленої мети господарсько-економічної діяльності, та є індикатором для прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Байдик О. Нормативний метод обліку витрат на виробництво продукції / О. Байдик // Баланс. — 2001. — № 7. — С. 50–61.
2. Безгін К. С. Управління якістю бізнес-процесів на підприємстві: Дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / Приазовський держ. техн. ун-т. — Маріуполь, 2009. — 196 с.

3. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік: Підруч. для студ. спец. "Облік і аудит" / Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, З. Ф. Канурна, Н. М. Малюга, Л. В. Чижевська; за ред. Ф. Ф. Бутиця. — 3-тє вид., переробл. і допов. — Житомир: Рута, 2005. — 480 с.
4. Гиляревская Л. Т. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: Учеб. / Л. Т. Гиляревская и др. — М.: Проспект, 2006. — 360 с.
5. Горфинкеля В., Швандара В. Экономика предприятия: Учеб. для вузов / Под ред. В. Я. Горфинкеля, В. А. Швандара. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. — 670 с.
6. Грещак М. Г. Управління витратами: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба. — К.: КНЕУ, 2002. — 131 с.
7. Задорожна Н. В. Мікроекономічна теорія виробництва і витрат: Навч. посіб. / Н. В. Задорожна. — К.: КНЕУ, 2003. — 219 с.
8. Козаченко Г. В. Управління затратами підприємства: Монографія / Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов, Л. Ю. Хлапьянов, Г. А. Макухін. — К.: Лібра, 2007. — 320 с.
9. Макконелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Учеб. / К. Р. Макконелл, С. Л. Брю. — М.: ИНФРА, 1999. — 974 с.
10. Нагайчук В. В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства / В. В. Нагайчук // Економіка АПК. — 2012. — № 1(25). — С. 146–149.
11. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций / В. П. Савчук. — К.: Максимум, 2001. — 600 с.
12. Хорнгрен Ч. Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ. / Ч. Т. Хорнгрен, Дж. Фостер; под. ред. Я. В. Соколова. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 416 с.

Базисом ефективної господарсько-економічної діяльності підприємства в контексті його майбутнього розвитку є правильно визначені вектори управління витратами, що потребують структуризації континууму поглядів учених на дефініцію "витрати" та ідентифікації основних її елементів. Систематизація та узагальнення дискурсів зарубіжної і вітчизняної думки континууму поглядів учених, враховуючи результати проведеного семантичного аналізу, дали підстави запропонувати авторське визначення поняття "витрати" — це показник, що відображає паритет сукупності використаних ресурсів підприємства та результативність досягнення поставленої мети господарсько-економічної діяльності, і є індикатором для прийняття ефективних управлінських рішень.

Базисом эффективной хозяйственно-экономической деятельности предприятия в контексте будущего развития является правильное определение векторов управления затратами, что требует структуризации континуума взглядов ученых на дефиницию "расходы" и идентификации основных ее элементов. Систематизация и обобщение дискурсов зарубежной и отечественной мысли континуума взглядов ученых, учитывая результаты проведенного семантического анализа, позволило предложить авторское определение понятия "расходы" — это показатель, отражающий паритет совокупности использованных ресурсов предприятия и результативность достижения поставленной цели хозяйственно-экономической деятельности, и является индикатором для принятия эффективных управленческих решений.

The basis of effective business and economic activities of the enterprise in the context of its future development is correctly identifying the vectors of cost management that require structuring continuum views of scientists on the definition of "cost" and identify its basic elements. Organizing and summarizing discourses foreign and domestic opinion continuum views of scientists, including the results of the semantic analysis allowed the author to offer a definition of "cost" — a measure that reflects the parity used together enterprise resource efficiency and achieve the goal of economic and economic activity and is an indicator for making effective management decisions.

Надійшла 11 вересня 2014 р.